

na, sinó que és la traducció a la llengua castellana de la visió que els catalans, valencians, mallorquins, menorquins i eivissencs tenim de nosaltres mateixos. És a dir, Isidor Marí, excepte en les primeres pàgines del llibre i en les últimes, en què sí que es posa en la pell del lector de l'Espanya castellana, el que ha fet és explicar en la llengua dels destinataris del llibre —i de forma exhaustiva i rigorosa, això sí— la nostra identitat tal com nosaltres la vivim.

Com que un exemple val més que mil raonaments, en farem servir per acabar-nos d'entendre. Al lector aragonès se'l podria haver seduït, sense faltar a la veritat històrica, reconeixent el dret d'Aragó a sentir-se també hereu del caràcter confederal de la Corona d'Aragó, i a comptar entre els pobles que van lluitar contra la instauració de l'Estat cen-

tralista en la guerra del 1700 al 1714; per tant, té dret ara a reclamar la plena autonomia i a proclamar-se autonomia històrica. És un exemple. Un altre podria ser l'explotació, en el bon sentit de la paraula, del catalanisme de Gaudí, una de les poques figures catalanes molt conegudes i ben valorades a l'Espanya castellana, i a qui Marí dedica les mateixes ratlles que a molts noms que aquí són il·lustres però que oest enllà no n'han sentit a parlar mai. El llibre, per ser convincent, hauria d'haver creat molts espais de complicitat, hauria d'haver fet molts exercicis de seducció. Aparèixer els Països Catalans gairebé sempre com els bons d'una pel·lícula en què els pobles a què pertanyen els lectors hi fan un paper antipàtic, no és una bona targeta de presentació.

Joan TUDELA

Joaquim MALLAFRÈ, *De bona llengua, de bon humor*, Barcelona, Columna, 1994, 99 pàgs., ISBN 84-7809-534-9.

Fa de bon llegir, el llibre *De bona llengua, de bon humor*. Aparentment, és una obra modesta: un recull d'articles publicats al *Diari de Barcelona* els anys 1991 i 1992, signats per un mateix autor, que és Joaquim Mallfrè, i que parlen d'un mateix tema, que és la llengua catalana. Realment, però, aquestes «reflexions amables», com les qualifica el mateix articulista, formen un discurs

sòlid i, sobretot, convincent. Professor universitari i traductor de l'anglès, Mallfrè demostra al llarg de les pàgines del llibre una honestetat intel·lectual ben clara i un tarannà alhora assenyat i obert. El fet que pertanyi a la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans ens reconcilia amb la nostra autoritat lingüística.

Mallfrè sempre ensenya les car-

tes, i no perquè no sàpiga amagar-les, sinó perquè no vol fer-ho. De tots els articles ara enquadrats, el que més defineix el seu pensament lingüístic és, segurament, el titulat «Genuïtat operativa». Com que és breu i com que els articles sobre llengua no envelleixen, potser seria una bona idea reproduir-lo en gran part, i així podríem escoltar directament, sense intermediari, la veu de l'autor del llibre. Som-hi.

«Em sembla tan perillós que de vegades s'identifiqui la genuïtat amb actituds tancades i reaccionàries, com que es titlli de poc genuïna una actitud oberta a noves solucions per a alguns problemes de la llengua. Cal en tots els casos una opció prudent, una intel·ligència compartida, escatir quines són les realitats de la llengua independentment dels nostres gustos o limitacions, quines d'aquestes realitats li donen força i quines la debiliten, quin remei obraria en aquest cas, o si més valdria anar-se'n a jaure perquè tot ja està donat i beneït.

«És molt possible que hi hagi qui defensa solucions que creu genuïnes i que no ho són. Ja Fabra corregia tot de falses expressions puristes o posava en guàrdia contra els descastellanitzadors a ultrança. I és molt possible, per altra banda, que l'acceptació indiscriminada de qualsevol fenomen que es produeix en el camp de la llengua respongui a un determinisme tan poc compatible

amb la llibertat humana com les tesis ideològiques més immobilistes de les quals s'acusa els militants de camps contraris.

»Una llengua és genuïna si té realment l'origen o el caràcter que afecta tenir. Per això dubto de certs trets de català disfressat, com n'he dit més d'un cop, simple aparença de català, poc viable com a llengua independent amb les seves característiques estructurals i evolutives. Com un arbre malalt, té el cuc a la soca i poca cosa farà de bo.

»El català genuï no té res a veure, doncs, amb un català de museu. Els museus tenen sempre alguna cosa de tomba. Potser tombes flamejants. O són arrel i fonament del nostre present. O antologia de tendències, modernes i antigues, però tombes, al capdavant, si no s'acaben d'encarnar vitalment en el nostre present. De vitalitat és del que es tracta. Que la llengua evolucioni, canviï, es regeneri segons la constitució del propi organisme. I qualsevol organisme creix i madura assimilant cossos externs. Però des de la síntesi que li és natural. No pot absorbir qualsevol cos estrany. La clorofil·lació no es produeix si l'anhidrid carbònic, beneficiós en dosis normals, és excessiu o ha desaparegut la llum solar.

»Hi ha l'actitud, ben científica, d'enregistrar les dades de la realitat i de classificar-ne els fenòmens. Però, ¿no caldria, també, analitzar aquesta realitat i, com ha estat tradicionalment típic del pensament

progressista, intentar de modificar-la per tal d'aconseguir un major benestar, una eficàcia més gran, la millora de condicions dels qui l'han de viure, en definitiva? Una llengua, ¿esdevé indefinidament apta per generació espontània o per unes condicions que ho fan possible? ¿Podem ajudar a crear aquestes condicions?

Creure això pot ser utòpic, però jo no ho qualificaria d'immobilista. (...)

En els altres articles, el que fa Mallafre, gairebé sempre, és aplicar aquest punt de vista a tot de casos concrets.

Joan TUDELA

Francesc FERRER PASTOR, *Normes de correcció d'originals i de proves d'impremta*, València, Denes, 1994, 42 pàg., ISBN 84-88578-05-9.

Francesc Ferrer Pastor és autor d'una extensa i àmpliament difosa bibliografia sobre la llengua catalana, que inclou importants obres lexicogràfiques i gramaticals. Nascut l'any 1918 a la comarca valenciana de la Safor, ha dut a terme una tasca exemplar com a lexicògraf, gramàtic i professor.

Ara, amb la publicació d'aquest llibre, Francesc Ferrer Pastor ens ofereix, com a fruit madur de la seva continuada dedicació a l'activitat editorial, un manual d'una indiscutible utilitat per al treball que correspon de fer a autors i correctors en el procés de preparació d'un llibre perquè pugui ser publicat sense errors. Cal destacar, a més, que aquesta obra està escrita i editada amb una gran pulcritud. Hi trobem un text clar i precís que ens proveeix d'una guia segura per a la utilització dels signes que dins de la correcció d'estil i de tipografia hem de

fer servir per unir o separar fragments, per suprimir textos, per indicar si cal emprar una lletra cursiva o si cal recórrer a les negretes, etc.

A més, des d'un punt de vista gràfic i d'estructuració de l'obra, que es completa amb uns exemples de correcció i una taula de signes, es tracta d'una publicació impecable, que —n'estic segur— esdevindrà una referència habitual en el món del llibre.

Certament la llengua catalana disposa de nombroses obres gramaticals i lexicogràfiques, i de valuosos tractats de puntuació, però calia omplir el buit que existia pel que fa a les normes de correcció d'originals i de proves d'impremta. Francesc Ferrer Pastor posa ara al nostre abast, en un volum que inicia d'una manera encertada la «Col·lecció Tècnica» de l'Editorial Denes, una eina moderna i pràctica, que aplica i di-